

سپهرغرب، گروه کشاورزی – طاهره ترابی‌مهوش؛ به گفته مدیر توسعه بازرگانی اداره کل جهاد کشاورزی استان همدان این اداره کل در صدد است در راستای شناسایی بازارهای هدف صادراتی جدید هئیتی را به کشور روسیه بفرستد.
بخش کشاورزی و منابع طبیعی به‌دلیل داشتن نقش حیاتی در تأمین غذای مورد نیاز جامعه، تحقق امنیت غذایی و توسعه پایدار، یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور محسوب می‌شود که به لحاظ توانمندی‌های قابل توجه در منابع و عوامل تولید ازجمله اراضی مستعد کشاورزی و منابع طبیعی و ذخایر غنی ژنتیکی، توانسته جایگاه مناسبی در اقتصاد کشور و استان را کسب کند و نقش مؤثری در تولید ناخالص داخلی، افزایش صادرات غیر نفتی و اشتغال نیروی کار را عهده‌دار باشد به طوری که طبق آخرین آمار حدود چهار میلیون نفر از جمعیت کشور (معادل ۲۲٫۸ درصد از شاغلان) در بخش کشاورزی فعالیت و اشتغال سایر بخش‌ها نظیر صنایع تبدیلی، حمل و نقل، تجارت، صادرات و غیره نیز وابستگی بالایی به کشاورزی دارند.

استان همدان علیرغم پاره‌ای از محدودیت‌های اقلیمی، از دیرباز به‌دلیل بهره‌مندی نسبی از ظرفیت‌های آب و خاک و همچنین موقعیت جغرافیایی استقرار آن، از قدیمی‌ترین کانون‌های شکل‌گیری جوامع کشاورزی و ازجمله مناطق مستعد گسترش فعالیت‌های زراعی، باغی و دامی کشور محسوب می‌شود به طوری که با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی و ذخایر ژنتیکی مهمی چون بذر یونجه، سیر، گردو، گوسفند نژاد مهربان و غیره از دیرباز به‌عنوان یکی از قطب‌های تولید کشاورزی در کشور مطرح بوده و سهم بسزایی در تولید ناخالص داخلی کشور دارد حال آنکه این استان ۱٫۲ درصد از وسعت، ۲٫۴ درصد از جمعیت کشور، ۴٫۵ درصد از تولیدات بخش کشاورزی و ۳٫۴ درصد از ارزش افزوده بخش کشاورزی کشور را به خود اختصاص داده است.

با این تفاسیر داشتن برنامه مدون برای

صادرات محصولات کشاورزی بنا به ظرفیت‌های موجود یک الزام انکارناپذیر برای استانی همچون همدان است که در آن میزان صادرات، انواع آن، بازارهای هدف، نوع بازاریابی و نیز ویژندسازی به‌صورت مدون وجود داشته باشد.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا در این باره با مدیر توسعه بازرگانی اداره کل جهاد کشاورزی استان همدان گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:
داریوش سرحدی بیان کرد: استان همدان از نظر وزنی در ۶ ماه نخست سال حدود سه درصد به ارزش حدود ۶٫۷ درصد از صادرات محصولات کشاورزی کل کشور را به خود اختصاص داده که بیانگر ارزش صادراتی بالای محصولات کشاورزی همدان است.

وی با تأکید بر اینکه این عدد بیانگر آن است که طی این مدت حدود ۱۱۰ تن محصول کشاورزی به ارزش ۱۶۳ میلیون دلار از استان صادر شده که بخش اعظمی از آن در حوزه گیاهان دارویی، سیر و موسیر، خشکبار و محصولات صیفی همچون گوجه فرنگی گلخانه‌ای بوده گفت؛ البته با توجه به سیاست‌هایی که اخیراً در محدود کردن صادرات گوجه اتخاذ شده به‌دنبال آن هستیم تا راه را برای صادرات گوجه‌فرنگی گلخانه‌های استان باز کنیم.

وی با تأکید بر اینکه در بخش خشکبار نیز بیشترین حجم صادرات مربوط به نیمه دوم سال است، افزود؛ با این تفاسیر حجم صادرات حوزه کشاورزی استان طی ماه‌های آتی بیشتر خواهد شد.

مدیر امور بازرگانی اداره کل جهاد کشاورزی استان همدان، با اشاره به اینکه بیشترین حجم صادرات استان به کشورهای همسایه است، خاطرنشان کرد؛ در راستای بازاریابی و شناسایی بازارهای هدف جدید نمی‌توان تنها بر فعالیت‌های جهاد کشاورزی تکیه کرد بلکه در این زمینه به‌دنبال استفاده از ظرفیت اتاق بازرگانی و اداره کل صمت هستیم.

کشاورزی

درب تلاش اداره کل جهاد کشاورزی استان؛

روسیه ایستگاه بعدی صادرات محصولات کشاورزی همدان

سرحدی عنوان کرد؛ با همکاری اداره کل صمت استان با رایزنان بازرگانی در کشورهای مختلف در راستای معرفی محصولات کشاورزی و شناسایی بازارهای هدف جدید، جلساتی داشتیم که صادرات به کشور ترکیه از همین طریق رونق یافته است.

وی افزود؛ موضوع دیگری که در مورد صادرات محصولات کشاورزی باید مورد توجه قرار داد، بسته‌بندی است، چون هرچه محصول برندینگ خوب و بسته‌بندی شکلی و قابل قبولی داشته باشد مسلماً در بازار جهانی حرف برای گفتن خواهد داشت که هرساله سازمان توسعه تجارت یک سری پارانه یا همان مشوق‌های صادراتی به برندینگ اختصاص می‌دهد و هر صادرکننده‌ای بتواند در هر بازار هدفی ویژند تعریف کرده و آنرا به ثبت برساند، می‌تواند از مزایای مشوق‌های صادراتی استفاده کند.

مدیر امور بازرگانی جهاد کشاورزی استان همدان با تأکید بر اینکه در عرصه فرآوری گیاهان دارویی نیز آنچه در استان دنبال می‌شود ایجاد صنایع فرآوری مرتبط با تولید اسانس، روغن و عرق‌گیری است، افزود؛ البته سال‌ها است که توسعه صنایع زیرساختی در حوزه فرآوری در محصولات می‌چمون سیب زمینی و غیره در استان دنبال می‌شود.

سرحدی با تأکید بر اینکه متأسفانه در حال حاضر بخش اعظمی از محصولات ما به‌ویژه در عرضه گیاهان دارویی خام‌فروشی می‌شود، گفت؛ برای توسعه زیرساخت‌ها در عرصه صنایع فرآوری و تبدیلی، مشوق‌هایی برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی فراهم شده است.

وی با تأکید بر اینکه اداره جهاد کشاورزی استان نیز در راستای ایجاد بازار هدف صادراتی جدید و معرفی ظرفیت‌های حوزه کشاورزی استان فعالیت‌های متعدد و برنامه‌های خاصی را دنبال می‌کند افزود؛ در این راستا در صدد هستیم تا هئیتی را به کشور روسیه جهت معرفی ظرفیت‌های صادراتی و سرمایه‌گذاری بفرستیم.

انفعال بنیاد مسکن به نابودی زمین‌های کشاورزی دامن می‌زند

جهت کشاورزی برخوردار بوده که سبب رغبت مردم برای زندگی در آن مکان بوده است. مدنی در ادامه قوانین موجود در خصوص الحاق اراضی کشاورزی به بافت شهرها و روستاها را مخرب و فسادانگیز دانسته و تصریح کرد؛ بیشترین تخلف در حوزه الحاق اراضی به بافت شهری و روستایی از سوی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها انجام می‌شود و مجلس شورای اسلامی باید در این حوزه ورود کرده و این قوانین را مورد بازنگری قرار دهد. در حال حاضر اختیارات بسیاری به مسئولان محلی در خصوص الحاقات اراضی داده شده که منجر به پدیده (الحاقات ستاره‌دار) و زد و بند در خصوص چگونگی جای‌نمایی و الحاق اراضی به بافت شهری و روستایی شده است. وی افزود؛ مطابق بررسی‌های میدانی و مطالعات انجام شده مشخص است که متأسفانه در این رابطه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نیز عملکرد پیشگیرانه خوبی نداشته است. مطابق تبصره سه از ماده سه قانون تعاریف محدوده و حریم شهر و روستا و همچنین ماده هفت از اساس‌نامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی که در برخی قوانین دیگر اختیارات ویژه‌ای در این رابطه به بنیاد واگذار شده که با خروجی قابل رؤیت و اتفاقات رخ داده فعلی، تناسبی ندارد.

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند ادامه داد؛ الحاقات ستاره‌دار به آن دسته از اراضی گفته می‌شود که در نقشه هادی شهرها و روستاها نیامده است و به صورت جداگانه توسط مسئولان محلی پیشنهاد و اضافه می‌شود. هرچند ممکن است تمام الحاقات ستاره‌دار تخلف نباشد ولی آمار و مشاهدات نشان داده که بیشترین تخلفات در حوزه الحاقات اراضی از طریق الحاقات ستاره‌دار رخ می‌دهد. این در حالی است که وضعیت موجود اراضی کشاورزی و نیاز به توسعه پایدار غذایی کشور هیچ‌گونه دست‌درازی را برنمی‌تابد و تاب و توان نابودی بیش از این را ندارد. مدنی تصریح کرد؛ آنچه مسلم است اگر بین دو سیاست کلان، تقابل و تضاد ایجاد شود هیچ‌گاه نمی‌توان کشور را به سمت استقلال همه‌جانبه سوق داد. نیاز روز افزون به مسکن و امنیت پایدار غذایی موضوعی نیست که بخواهیم با مقایل یکدیگر قرار دادن آنها یکی را نادیده بگیریم چراکه همان‌قدر که جامعه به خانه و مسکن نیاز دارد به مواد غذایی و خودکفایی در این زمینه هم نیازمند است.

وی گفت؛ بنابراین حداقل انتظار از مجلس شورای اسلامی و برنامه هفتم توسعه ایجاد میهنه‌ای برای توسعه همه‌جانبه کشور است نه پرداخت یک‌جانبه به یک بعد از نیاز کشور، اگر قرار است توسعه پایداری محقق نشود شاید بهتر باشد وضعیت موجود حفظ شود چراکه بازگشت از یک برنامه بد و مضر هزینه بسیار بالاتری از اجرای دیرتر برنامه‌ها و طرح‌های مفید دارد.

در همین راستا رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند اظهار کرد؛ بر اساس ماده یک از قانون جهش تولید مسکن، طرح نهضت ملی مسکن و برنامه هفتم توسعه مقرر شده تا سالانه حداقل یک میلیون واحد مسکن ساخته شود که این برنامه به افزایش ۲۰ درصدی شهرها و روستاها کشور می‌انجامد. سید طه حسین مدنی، ادامه داد؛ قطعاً برای تأمین زیربنای مناسب به جهت ایجاد واحد مورد نیاز کشور، توسعه افقی شهرها و سناریوی بهتری به نسبت توسعه عمودی و بلندمرتبه‌سازی خواهد بود. در توسعه افقی شهرها و روستاها تأمین زمین و مناسبات آن نقش و جایگاه بسیار حساسی دارد چرا که توسعه امنیت شهرها و روستاها در مواجهه با الحاق اراضی ملی، منابع طبیعی و اراضی کشاورزی حاشیه بافت به بافت شهری و روستایی است.

وی افزود؛ بحث الحاق قبل از مسئله طرح نهضت ملی مسکن هم مطرح بوده و در دوگانه طرح‌های هادی از یک‌سو و از سوی دیگر الحاقات جدید یا همان ستاره‌دارها صورت می‌پذیرفت. مسئله الحاقات به بافت روستا خود از گذشته با چالش‌هایی همچون عدم وجود آیین‌نامه اجرایی از سوی مسئول اصلی آنکه همان بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است مواجه بوده و این مسئله در طرح نهضت ملی مسکن تشدید شده است. متأسفانه پیش از این با سکوت قانون در این رابطه شاهد بی‌انضباطی محسوسی در بحث الحاقات، خصوصاً به بافت روستا و تلف شدن اراضی کشاورزی مرغوب بوده‌ایم.

وی ادامه داد؛ حال به جای آن‌که از دولت و مجلس برای تدقیق در امر الحاقات سابق مطالبه‌گری شود؛ باید از آن‌ها بخواهیم تلف شدن اراضی کشاورزی را قانونی نکنند. این موضوع در شرایط امنیت غذایی فعلی کشور واقع ۱۰ ساله پیش‌رو یک اتفاق شوم خواهد بود. در صورتی که دولت و مجلس از این بی‌دقتی فعلی‌ منصرف نشده و آن را به نفع حفظ کاربری اراضی کشاورزی از هر درجه‌ای تغییر ندهند؛ هیچ بعید نیست در ۱۰ سال آینده برای تأمین گندم و اولویت‌های غذایی زندگی مردم دچار نگرانی و محدودیت‌های جدی باشیم. در تدوین برنامه‌های توسعه‌محور باید به تمام ایجاد و نیازهای کشور توجه داشت و پرداخت یک‌وجهی به موضوعات نمی‌تواند توسعه همه‌جانبه‌ای را برای کشور به‌دنبال داشته باشد.

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند خاطرنشان کرد؛ آنچه در توسعه افقی شهرها در نظر گرفته نمی‌شود این اصل مهم است که یکجانشینی به واسطه اراضی مرغوب کشاورزی و دسترسی آسان به منابع آبی به‌وجود آمد و این مهم دلیل بزرگ و بزرگ‌تر شدن اکثر روستاها و شهرها است. بنابراین به قطع یقین اراضی کشاورزی شهرهای بزرگ از کیفیت مناسبی

وی افزود؛ در اصل ۵۰ قانون اساسی آمده که باید با اتکا به تولید محصولات داخلی زمینه تحقق امنیت غذایی به‌وجود آید. بنابراین، اجرای چنین طرح‌هایی خلاف سیاست‌های کلان و قوانین موجود است. اگر بخواهیم استقلال و خودکفایی کشور در آینده را تضمین کنیم از هم‌اکنون باید با ایجاد فضایی به دنبال تأمین امنیت پایدار غذایی بوده و زمینه حفظ و حراست از اراضی کشاورزی را ایجاد کنیم. وی اذعان کرد؛ شرایط کنونی جهان به سمت و سویی می‌رود که هر کشوری که توانایی و قدرت بیشتری در حفظ امنیت غذایی خود داشته باشد از قدرت بیشتری نیز برخوردار است. در چنین شرایطی، اجرای برنامه‌هایی که با تأمین امنیت پایدار غذایی در تقابل و تضاد بوده و هیچ توجیهی ندارد.

سپهرغرب، گروه کشاورزی؛ نیاز روزافزون به مسکن و امنیت پایدار غذایی موضوعی نیست که بخواهیم با مقابیل یک‌بگر قرار دادن آن‌ها یکی را نادیده بگیریم چراکه همان‌قدر که جامعه به مسکن نیاز دارد به مواد غذایی نیز نیازمند است.

نیاز به توسعه افقی شهرها به جهت تأمین زمین مورد نیاز ساختمان‌سازی همواره یکی از چالش‌هایی است که در راستای پاسخ‌گویی مناسب و متناسب دولت‌ها به تقاضای مسکن و همچنین کنترل قیمت مسکن مطرح است. اما این فرآیند طبیعی و بدیهی جوامع شهری و روستایی وقتی به یک چالش بزرگ‌تر تبدیل می‌شود که در نحوه تدوین سیاست‌گذاری‌های آن تنها به یک بعد از نیاز کشور توجه شده و به نوعی با توسعه یک‌جانبه، سایر جوانب و حواشی آن نادیده گرفته شود.

هرچند توسعه افقی شهرها و روستاها امری اجتناب‌ناپذیر است ولی به دلیل قرار داشتن بافت شهری و روستایی کشور در اطراف اراضی مرغوب کشاورزی، اجرای این گونه برنامه‌ها دچار حساسیت و چالش‌های بسیاری شده چرا که توجه به امنیت غذایی و حفظ و صیانت از اراضی کشاورزی نیز اصلی واجب، حیاتی و دارای اهمیت است.

آنچه تاکنون در حوزه توسعه افقی شهرهای کشور اتفاق افتاده حکایت از تخریب و تغییر کاربری دائمی اراضی کشاورزی دارد تا جایی که مرتضی هادی جابری مقدم، عضو هیئت علمی و مدرس دانشکده شهرسازی دانشگاه تهران در این خصوص می‌گوید، بر اساس تصاویر ماهواره‌ای که در سال ۱۳۸۴ از مساحت شهرها و روستاهای کشور ثبت و ضبط شده است مساحت شهرها و آبادی‌های کشور ۸۴۱ هزار هکتار بود که این عدد در سال ۱۴۰۰ به یک میلیون و ۵۰۰ هزار هکتار رسیده است و این به معنای توسعه ۸۰ درصدی مساحت شهرها و روستاها به واسطه تغییر کاربری اراضی کشاورزی و منابع طبیعی است.

■ **سیاست‌های کنونی و تغییر کاربری ۳۳۰ هزار هکتار اراضی کشاورزی**

استاد دانشگاه تهران و کارشناس حوزه کشاورزی در این خصوص گفت؛ در قالب طرح هفتم توسعه و تحت عنوان جهش ملی ساخت مسکن طرحی در مجلس شورای اسلامی در دست بررسی و تصویب است تا طی پنج سال دو دهم درصد به توسعه افقی شهرها و روستاهای کشور افزوده شود که این مهم نشان از تغییر کاربری و تخریب ۳۳۰ هزار هکتار از اراضی کشاورزی و منابع طبیعی دارد.

حجت ورمزریای، با اشاره به اصل ۵۰ قانون اساسی عنوان کرد که با نگاهی به وضعیت کنونی اراضی کشاورزی و نحوه بهره‌برداری از آن و در شرایطی که اراضی کشاورزی در ایران دائماً در حال خرد شدن هستند تصویب و اجرای چنین طرح‌هایی تهدید جدی برای امنیت غذایی کشور محسوب می‌شود.

- یکشنبه ۲۱ آبان ۱۴۰۲**
- سال سیزدهم ■ شماره ۲۷۱۲**

می‌توانیم در حوزه صادرات محصولات

کشاورزی، موفق باشیم.
از سوی دیگر درحالی‌که استان همدان در زمینه تولید بسیاری از محصولات کشاورزی قطب محسوب می‌شود اما همچنان شاهدیم که خبری از ورود مناسب به عرصه فرآوری تولیدات این محصولات کشاورزی و برنامه‌ریزی هدفمند برای بازاریابی حرفه‌ای در بازارهای هدف بیشتر و حفظ و تثبیت بازارهای فعلی و توجه به حمل و نقل مناسب و بسته‌بندی مطلوب می‌تواند باعث رونق صادرات محصولات کشاورزی شود.

این در حالی است که محصولات کشاورزی در صادرات استان سهم ۱۶ درصدی داشته و باتوجه به تولید محصولات راهبردی همچون سیب زمینی، کلزا و گشنیز و غیره می‌توانیم برای صادرات در این حوزه‌ها برنامه‌ریزی کنیم. توجه بیشتر به موضوع صادرات باکیفیت محصولات کشاورزی و برنامه‌ریزی هدفمند برای بازاریابی حرفه‌ای در بازارهای هدف بیشتر و حفظ و تثبیت بازارهای فعلی و توجه به حمل و نقل مناسب و بسته‌بندی مطلوب می‌تواند باعث رونق صادرات محصولات کشاورزی شود.

آیا جنگ سوم جهانی بر سر غذا و آب خواهد شد

سپهرغرب، گروه کشاورزی؛ با رشد تصاعدی جمعیت در جهان و نیز در ایران و محدودیت منابع تولید غذا و محصولات کشاورزی، برای بسیاری این سؤال مطرح است؛ غذا در جهان خواهد برد؟ طبق آمار سازمان ملل متحد یک میلیارد نفر هر شب گرسنه سر بر بالین می‌گذارد و بسیاری بر این باورند که جنگ جهانی سوم سر غذا و آب خواهد شد زیرا به اعتقاد آن‌ها منابع محدود نیست؛ توان تأمین غذا را در جهان آینده نخواهد داشت.

بنا بر تخمین سازمان ملل متحد، جمعیت جهان در نوامبر ۲۰۲۲ از مرز هشت میلیارد نفر خواهد شد؛ کره زمین، خشک‌سالی‌ها، طوفان‌ها و بزرگ و مرگ سیاه (همه‌گیری طاعون) در سال ۱۳۵۰ میلادی رشد سریعی را آغاز کرد. این در حالی است که تغییرات آب و هوایی، گرم شدن کره زمین، خشک‌سالی‌ها و طوفان‌ها و گردوغبارها و نیز محدود بودن خاک و آب باعث شده تولیدات کشاورزی و غذا با چالش‌هایی مواجه شود. پس آیا باید نگران تأمین غذا در آینده شد؟ آیامی توان گفت گرسنگی بر دنیا مستولی شده و جنگ جهانی سوم بر سر غذا و آب شکل می‌گیرد؟

بنا بر تخمین سازمان ملل متحد، جمعیت جهان در نوامبر ۲۰۲۲ از مرز هشت میلیارد نفر خواهد شد؛ کره زمین، خشک‌سالی‌ها، طوفان‌ها و بزرگ و مرگ سیاه (همه‌گیری طاعون) در سال ۱۳۵۰ میلادی رشد سریعی را آغاز کرد.

این در حالی است که تغییرات آب و هوایی، گرم شدن کره زمین، خشک‌سالی‌ها و طوفان‌ها و گردوغبارها و نیز محدود بودن خاک و آب باعث شده تولیدات کشاورزی و غذا با چالش‌هایی مواجه شود. پس آیا باید نگران تأمین غذا در آینده شد؟ آیامی توان گفت گرسنگی بر دنیا مستولی شده و جنگ جهانی سوم بر سر غذا و آب شکل می‌گیرد؟

■ **استفاده از فناوری‌های نوین در کشاورزی راهکار تأمین غذا در آینده**

در کنار همه این محدودیت‌های تولید، دانشمندان راهکارهایی را برای تأمین غذا در آینده دارند، به تناسب رشد علم کشاورزی، فناوری‌های مدرن هم برای تولید اختراع شده که هرکدام به تولید بیشتر مواد غذایی کمک می‌کند. یکی از راهکارهای استفاده از فناوری‌های نوین در کشاورزی است که به طور گسترده‌ای در حال توسعه و استفاده قرارمی گیرند. این فناوری‌ها به کشاورزان کمک می‌کند تا عملکرد و بهره‌وری خود را افزایش دهند، منابع طبیعی را صرفه‌جویی کنند و به حفظ محیط زیست کمک کنند. در نظر بگیریم زمانی میانگین تولید گندم دو تن در هکتار بود در سایه استفاده از فناوری کشاورزی اکنون به ۱۴ میلیون تن رسیده و سایر محصولات کشاورزی همچنین رشدی را داشته‌اند.

سازمان خواروبار کشاورزی ملل متحد به سه راهکار اساسی که به تأمین امنیت غذای جهان آینده کمک می‌کند اشاره می‌کند. ۱- سامانه‌های هوشمند کشاورزی
سامانه‌های هوشمند کشاورزی شامل استفاده از سنسورها، شبکه‌های بی سیم و فن آوری‌های اینترنت اشیا (IoT) است. با استفاده از این سامانه ها، کشاورزان می‌توانند به طور دقیق و به موقع اطلاعات مربوط به خاک،